

Halachik History of Head-Covering

SOURCES

1. Talmud Bavli, Kiddushin 31a

רב הונא בריה דרב יהושע לא מסגי ארבע אמות בגילוי הראש, אמר: שכונה למעלה מראשי.

2. Talmud Bavli, Shabbos 156b

דאימיה דרב נחמן בר יצחק אמרי לה כלדאי: בריך גנבא הוה. לא שבקתיה גלוויי רישיה. אמרה ליה: כסי רישיך, כי היכי דתיהוי עלך אימתא דשמיא, ובעי רחמי. לא הוה ידע אמאי קאמרה ליה. יומא חד יתיב קא גריס תותי דיקלא, נפל גלימא מעלויה רישיה דלי עיניה חזא לדיקלא, אלמיה יצריה, סליק פסקיה לקיבורא בשיניה.

3. Talmud Bavli, Shabbos 118b

אמר רב נחמן: תיתי לי דקיימית שלש סעודות בשבת. אמר רב יהודה: תיתי לי דקיימית עיון תפלה. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: תיתי לי דלא סגינא ארבע אמות בגילוי הראש. אמר רב ששת: תיתי לי דקיימית מצות תפילין. ואמר רב נחמן: תיתי לי דקיימית מצות ציצית.

4. Talmud Bavli, 51a

אמר רבי זירא אמר רבי אבהו, ואמרי לה במתניתא תנא, עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה: טעון הדחה, ושטיפה, חי, ומלא, עיטור, ועיטוף, נוטלו בשתי ידיו, ונותנו בימין, ומגביהו מן הקרקע טפח, ונותן עיניו בו; ויש אומרים: אף משגרו במתנה לאנשי ביתו.

5. Meseches Sofrim 14:12

קטן קורא בתורה ומתרגם, אבל אינו פורס על שמע לומר יוצר אור, ואינו עובר לפני התיבה, ואינו נושא את כפיו. פוחח, הנראין כרעיו, או בגדיו פרומים, או מי שראשו מגולה, פורס על שמע, ויש אומרים בכרעיו נראין, או בגדיו פרומים, פורס על שמע, אבל בראשו מגולה אינו רשאי להוציא הזכרה מפיו; ובין כך ובין כך מתרגם, אבל אינו קורא בתורה, ואינו עובר לפני התיבה, ואינו נושא את כפיו. סומא פורס על שמע ומתרגם, ר' יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו אינו פורס על שמע.

NATURE OF DIN

6. Moreh Nevuchim III:52, [R. Moshe b. Maimon (Maimonides), born in Cordova Spain and died in Egypt, 1138-1204]

ודע כי כאשר ידעו זה השלמים, תגיע אליהם מן היראה והכניעה ופחד השם ויראתו ובשתם ממנו, בדרכים אמתיים לא דמיוניים, מה ששם צפונותיהם עם נשותיהם ובבית המרחץ, כנגליהם עם שאר בני אדם, כמו שתמצא מנהג חכמינו המפורסמים עם נשותיהם מגלה טפח ומכסה טפח, ואמרו ג"כ אי זה צנוע זה הנפנה בלילה כדרך שנפנה ביום, וכבר ידעת הזהירם מלכת בקומה זקופה, משום מלא כל הארץ כבודו, לישב בלב בני אדם באלו המעשים כלם הענין אשר זכרתי לך, והוא שאנחנו תמיד בין ידי השי"ת ולפני שכינתו נלך ונשוב, וגדולי חכמינו ז"ל היו נמנעים מלגלות ראשם, להיות השכינה מחופפת על האדם ומסוככת אותו, וכן היו ממעטים בדבריהם לזאת הכונה, וכבר בארנו מה שראוי לבארו במיעוט הדברים באבות, כי האלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים.

7. Sefer Chasidim, Siman 13 [R. Yehuda b. Shmuel, b. in Speyer, Germany d. Regensburg 1150-1217]

זכן אל יהרהב אדם כלל שישכחוהו בני אדם ואם ישכחוהו מה יתרון לאדם היום כאן ומחר בקבר היום חי וסחר היטה ותולעה ככל המעלות וזהו הסוככות העונה וכן הוא אומ' והאיש משה עניו מאד / לא ילך אדם בקום זקיפה ולא בגלוי הראש כי שכינ' למעלה מראשו לכן יש לו ללכת שחוזה להיות סוראו עליו וכל ההולך בקיטה זקופ' כאילו נוול במקו' וזהק רגליו וצראה שאין לו מורא ולא ילך בעינים רכות ספני מורא השכינ' אשר היא נוכח פנינו כשמשל מסוטר ימלך כשר ודם או אחד מסלצרו אינו סוכיה עיניו כפני מור' המלך או המלצ' שהוא כנגדו אנחנו העוסדי' פני השכינה וזהו תמיד לנכח עינינו לא כל שכן שלא ננביה עינינו אלא כך יהיה המנהג להשפיל כיסוי עיניו עד שלא יראה הנא כנגדו גלוי עיניו והעונה נותנת חן וסורא בהשפיל אד' עיניו וקומתו ולא ילך בגלוי הרא' ספני מורא השכינה על כן יזכור תמיד בזראו כאילו נוכח מניו

OBLIGATION OR PIETY?

8. Sefer Kolbo, Siman 11 [R. Aharon ben R. Yaakov ha-Cohen, Narbonne, France, In 1306 he was expelled from France together with all the Jews there, and he settled on the island of Majorca near Spain, lived 13th-14th century]

וצריך לתקן גופו ולכוין רגליו זו בצד זו ונותן עיניו למטה כאלו הוא מביט לארץ ולבו פונה למעלה בשמים ומניח ידו על לבו כף הימנית על השמאלית ועומד כעבד לפני רבו, ולא יניח ידיו על חלציו, וצריך לתקן מלבושיו ולציין עצמו ולהדר, לא יעמוד בתפלה באפונדתו ובראש מגולה ולא ברגליו יחפים אם אין דרך אנשי המקום ללכת כן לפני גדולים, **וכתב הר"מ נ"ע** שאינו אסור לילך בגלוי ראש כי מה שאמרו בפרק כל כתבי הקדש תיתי לי דלא סגינא ד' אמות בגלוי ראש ר"ל שזו מדת חסידות והר"ף כתב שיש למחות שלא ליכנס בבית הכנסת בגלוי ראש.

9. Rambam, Hilchos Tefillah 5:5

ולא יעמוד בתפלה באפונדתו ולא בראש מגולה ולא ברגלים מגולות אם דרך אנשי המקום שלא יעמדו בפני הגדולים אלא ט בבתי הרגלים

For Tefillah

10. Beis Yosef, OC 91:3 [R. Yosef b. Ephraim Karo, born in Toledo Spain and died in Safed, 1488-1575]

ומ"ש רבינו ויכסה ראשו. הכל בו כתב בסימן י"א (ח.) **כתב הר"ם** שאינו אסור לילך בגלוי הראש כי מה שאמרו בפרק כל כתבי (שבת קיח:) תיתי לי דלא סגינא ד' אמות בגלוי הראש רצה לומר שזו מדת חסידות

וה"ר פרץ כתב שיש למחות שלא ליכנס בבית הכנסת בגילוי הראש. ורבינו ירוחם כתב בסוף נתיב ט"ז (ח"ז דף קמח ע"ד) שאסור לברך בגילוי הראש. ובמסכת סופרים פ"ד (הט"ו) כתוב פוחח הנראים כרעיו או בגדיו פרומים או מי שראשו מגולה פורס את שמע ויש אומרים בכרעיו ובגדיו פרומים פורס אבל לא בראשו מגולה [שאינו רשאי להוציא הזכרה מפיו עד כאן נראה שהוא מחלוקת אם מותר לברך בגילוי הראש או אם אסור וכיון דרבינו ירוחם פסק כמאן דאמר אסור הכי נקטינן:]

11. Shulchan Aruch, OC 91:3

יש אומרים שאסור להוציא אזכרה מפיו בראש מגולה, *וי"א שיש למחות שלא ליכנס בבהכ"נ בגלוי הראש.

12. Biur Halacha, ad loc. [R. Yisrael Meir Kagan, born in Zhetl, today's Belarus, 1838 – 1933]

* וי"א שיש למחות וכו' - ומה שכתוב לעיל סימן ב' דאפילו בלי אזכרה ושלא בבהכ"נ אסור לילך עיין בבה"ט והפמ"ג תירץ דלעיל דוקא ד"א וכאן אסור אפילו פחות מד"א ועיין לעיל שכתבנו שם בשם הט"ז דבזמנינו אסור בכל מקום מדינא אפי' פחות מד"א :

As a Symbol

13. Beis Yosef, OC 46:1

כי פריס סודרא על רישיה לימא עוטר ישראל בתפארה. כתב ה"ר דוד אבודרהם (שם) שלא נהגו לאמרה באותן הארצות שאינם מניחים מצנפת לפי שברכה זו נתקנה לפי שהיו עוטרם מצנפת ועכשיו נהגו כל העולם לאמרה אף על פי שאינם עוטרם מצנפת וכן דעת התוספות (ס: ד"ה כי פריס) שכתבו כי פריס סודרא על רישיה והוא הדין לכל כובע ולכל כיסוי ונראה לי שטעם ברכה זו לפי שאסור להלך בגילוי הראש כדמשמע בפרק כל כתבי (שבת קיח:): ואפילו לדברי המפרש שאינו אסור לילך בגילוי הראש מכל מקום מודה דמדת חסידות היא שלא לילך בגילוי הראש כמו שיתבאר בסימן ד' צ"א (ד"ה ומ"ש רבינו ויכסה) בסייעתא דשמיא [ובספר הזוהר ברעיא מהימנא בנשא (קכב): בר נש אסור למיזל ד' אמות בגלויא דרישא משום דמסתלקי חיי מיניה]. ולפי שישראל הם המצווין בכך כדי שיהא מורא שמים עליהם אנו מברכים עוטר ישראל ונקט לשון עיטור כלומר דרך מעלה צונו בכך ומשום דכתיב (ישעיה סב ג) והיית עטרת תפארת ביד ה' סיים בתפארה:

What does the Beis Yosef Mean?

14. Responsa Maharshal, Siman 72 [R. Shlomo b. Yechiel Luria, Poznan Poland, His focus was Halacha from the Talmud itself, 1510-1574]

שאלה למי שראשו כבד יש לו היתר לישיב ולאכול בגילוי ראש.

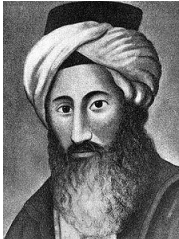
תשובה אין אני יודע איסור לברך בלא כסוי ראש ומהרא"י פשוט לו שאסור בהזכרת שם בלא כיסוי הראש ולא ידענא ממאי והנה מצאתי שכתב במסכת סופרים (פ"ד הט"ו) יש בו מחלוקת שכתב פוחח הנראים כרעיו או בגדיו פרומים או מי שראשו מגולה פורס את שמע וי"א בכרעיו ובגדיו פרומים פורס אבל לא בראשו מגולה ואינו רשאי להוציא הזכרה מפיו ע"כ. ור' ירוחם כתב בסוף נתיב ט"ז שאסור לברך בגילוי הראש ולולי שאינני רגיל לחלוק על הקדמונים א"ל שיש גדול שיסייעני הייתי נוטה להקל ולברך בגילוי הראש ואפילו לקרות ק"ש שרי שהרי איתא במדרש רבה (ויקרא פרשה כ"ז) אמר רבי ברכיה מלך בשר ודם משגר פרוטגמא שלו למדינה מה הם עושין כל בני המדינה עומדים על רגליהם ופורעים את ראשיהן וקוראין אותה באימה ביראה ברתת ובזיע אבל הקדוש ברוך הוא ית' אומר לישראל קראו ק"ש פרוטגמא דידי הרי לא הטרחת עליכם לקרות לא עומדים ולא פרועי ראש כו' משמע להדיא דליכא איסור בפריעת ראש אלא שלא החמיר עליהם ומה אעשה שכבר הורו

ומ"מ נראה בעיני אף שאין איסור בדבר ואף לא מידות חסידות כשאינו מזכיר השם מ"מ לת"ח יש לו להזהר מאחר שהעם תופסים בה לקלות ולפריצות כאלו עובר על דת יהודית ואפילו לומד בחדרו אין לסמוך על זה שמא העם הארץ יראה ויקל בו לא בחינם אמרו כל שאסור מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור ועכשיו אני אגלה את קלון האשכנזים בודאי מי ששותה יין נסך במלון של גוים ואוכל דגים מבושלים בכלים שלהם והמחמיר הוא שמאמין לפונדקית שלא בשלו בה אין חוששין עליו ואין בודקין אחריו ונוהגין בו כבוד אם הוא עשיר ותקיף ומי שהיה אוכל ושותה בהכשר רק שהיה בגילוי הראש היו תופסין אותו כאלו יצא מן הכלל

15. Shulchan Aruch, OC 2:6

אסור לילך בקומה זקופה, ולא ילך ד' אמות בגילוי הראש (מפני כבוד השכינה)

16. Birkei Yosef, OC 2:seif katan 2 [Rav Chaim Yosef David Azulai(Chida), Yerushalayim, Livorno, 1724 –1806]

ומהרש"ל סי' הנו', הביא ראיה דאף לקרות שמע שרי בגלוי הראש, דאתמר בי מדרשא (ויקרא רבא פכ"ז ו), כי אמר אלקים לא הטרחתי עליכם לקרות ק"ש לא עומדים ולא פרועים. משמע דליכא אסור בפריעת ראש. וראיתי במכתב הגדול בדורו מאריה דארעא דישראל הר' מהר"ם גאלנטי שדחה ראיתו, שהרי שם במדרש ויקרא רבה פ' כ"ז אמרו, לא הטרחתי עליכם ולא אמרתי אליכם להתייגע בהרים להביא לפני קרבן מאלו שאינם ברשותך. הרי דהגם דקאמר לא הטרחתי, איסורא איכא, עכ"ד הרב המג"ן.

...

אבל כבר כתבנו דמוכח מהש"ס דאין איסור בדבר, וכמ"ש מהרש"ל והרב ב"ח. וכן משמע קצת לשון מרן בד"ן זה, אך מדברי מרן בב"י לקמן סי' ח' משמע דאיכא איסורא, ע"ש. ויש לישב קצתו. ועמ"ש ברב שמלה חדשה דף קי"ב ע"ג (חי' שבת ק"ח ב) והרב פ"ח לקמן סי' צ"א.

Later Developments: Chukas Akum?

17. Responsa Mahari Bruna, Siman 34 [R. Yisrael ben R. Chaim, Brin (Bruna), Germany – Prague, student of the Terumas Hadeshen, 1400-1480]

מעשה בראובן שהלך בגילוי הראש בפני עשרה ובא א' מן התלמידים וראה ומיחה בו ולא אשגח עליה ונדה התלמי לראובן:

והשבתי דנדויי נדוי, אף על גב דאמרין בפ"ק דקדושין (ח א) לא אמרן אלא רב כהנא דגברא רבא הוה, פרש"י דלא אזיל בגילוי הראש, אבל כ"ע לא אלמא דאין קפידא, וכן בפ' כל כתבי (ק"ח ב) תיתי לי דלא מסגי ד' אמות בגילוי הראש, ה"מ לדידהו דבארץ ישראל הוה והוה מסגי הכי, אגן דדיירינן בין האומות ואינהו אזילי בגילוי הראש וחשיב כחוקות הגוים ולא מינכר ביניהון אלא בכיסוי הראש חשוב כעובר על דת יהודית, וכדאמר' בכתובות (עב א) יוצאה בגילוי הראש חשוב כעובר על דת, ואשכחן חלוקי יהדות בשינוי בגדים אפילו במנעלים וסנדלים בפ' הכונס (נט ב) ובשעת השמ' אפי' ערקת' דמסאני אסור (סנהדרין עד ב), וכיון דמיחא ביה ולא אשגח עליה חשוב כאפיקורוס ונדהו לשם שמים אפי' הרב צריך לנהוג בו נדוי נר' במ"ק נאם ישראל מברונא:

ואגב זה אמינא דוקא הליכי, אבל ישיבה בגילוי הראש ליכא קפידא, שכן דרך לישב להקל מעליו, וכן משמע דלא איזל בגילוי הראש, ולא אמר דלא ישב. וכן משמע תיתי לי דלא מסגי ד' אמות משמע אבל ד' אמות לא, וכ"ש בישיבה, אמנם הכל לפי ענין הישיבה ההיא:

18. Shulchan Aruch, OC 8:2

סדר עטיפתו כדרך בני אדם שמתכסים בכסותם ועוסקים במלאכתם, פעמים בכיסוי הראש פעמים בגילוי הראש, ונכון שיכסה ראשו בטלית.

19. Taz, OC 8:seif katan 3 [R. David HaLevi, Rabbi of Posen, Ostraha, Lemberg 1586-1667]

(ג) (פמ"ג) ונכון שיכסה ראשו בטלית. - בטור כתב ומכסה ראשו שלא יהיה בגלוי הראש ופ"י בו ב"י שלא יהיה בגלוי הראש מטלית של מצוה שצריך שיכסה ראשו בציצית לקיים מצוה מן המובחר עכ"ל וז"ל ד"מ אף כי מצוה לשמוע דברי ב"י ופירושו מ"מ נ"ל דמ"ש רבינו הוא כפשוטו שלא יהיה בגלוי הראש כי בלא ציצית אין איסור לילך בגילוי הראש רק מדת חסידות כמ"ש בסי' ב' בשם הר"ם ולכן כתב בשעת עטיפת ציצית צריך לכסות ראשו עכ"ל. ולענ"ד דאדרבה בא

רבינו להזהיר שיהיה נזהר כ"כ בכיסוי הראש שאפילו בשעה שמעוטף בטלית של מצוה צריך שלא יזוז ממנו כסוי של ראשו. והטעם שטלית של מצוה פעמים הוא מסולק מראשו כמ"ש רבינו בשם העיטור ונמצא שיהיה אז בגילוי הראש אבל לא הקפיד רבינו שיהיה הטלית ג"כ על הראש מטעם מצות ציצית. ובענין עיקר הדבר אם יש איסור להיות בגלוי הראש כתב רש"ל בתשו"י סי' ע"ב דאין איסור מצד הדין דלא כמהרא"י וראייתו ממה שמצינו גבי ק"ש שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל הרי לא הטרחתי עליכם לקרוי פרוע הראש משמע דאין איסור בדבר וכתב עוד דמדת חסידות הוא לבד מדאמרינן פ' כל כתבי תיתי לי דלא מסגיני ד"א בגילוי הראש ודוקא הליכת ד"א ומסקנתו דמ"מ אפילו בלא תפלה יש ליזהר מאחר שהעם תופסים אותו לקלות ולפריצות ובשעת הלימוד אם הבגד כבד עליו יכסה ראשו בבגד דק או משי ואפי' ירצה לברך ברכת הנהנין והוא בלילה שאין לו כובע או באמבטי די לו במה שמכסה ראשו בידיו אף שלענין מכסה את לבו לא סגי בכיסוי היד כמו שכתב מהרא"י היינו מטעם שדרך האדם לכסות לבו בידיו ולא ניכר שצריך לכסות הלב אבל למעלה מראשו שהוא ניכר די בכך בפרט באקראי בעלמא עד כאן לשונו ונראה לי שיש איסור גמור מטעם אחר דהיינו כיון שחוק הוא עכשיו בין העכו"ם שעושיין כן תמיד תיכף שיושבין פורקין מעליהם הכובע ואם כן זה נכלל בכלל ובחוקותיהם לא תלכו כ"ש בחוק זה שיש טעם דכיסוי הראש מורה על יראת שמים כההיא דסוף שבת כסי רישך כי היכי דליהוי עלך אימתא דמרך וכן בקדושין דף ל"ג ההוא גברא דלא מכסי רישי' אמרו כמה חציף האי גברא כו' וכ"כ בס' המורה פנ"ב ע"ג גדולי חכמינו נמנעים מלגלות ראשם להיות השכינה חופפת וסוככת אותן וכן היו ממעטים דבריהם לזאת הכוונה כו' עכ"ל. ודאי ירחיק עצמו בזה יותר משאר חוקותיהם אבל מכל מקום מה שכתב רש"ל דדי בכסוי היד על הראש ודאי די בזה אף לסלק חוקות העכו"ם כיון שהוא מורה בזה שאסור לו לישב בגלוי הראש אבל לא יועיל לענין שיצא דבר קדושה מפיו וכמ"ש בסימן ע"ד וצ"ע כנ"ל:

20. Responsa, Yechave Daas IV:1 [R. Ovadiah Yosef, was Sephardi Chief Rabbi of Israel, Badgad Iraq – Yerushalayim, Israel, 1920- 2013]

אולם אין זה מוכרח, שאם עושה כן מסיבת החום ועייפות, וכיוצא בזה, לא שייך בזה חוק, וכמו שכתב מרן בבית יוסף (יורה דעה סימן קע"ח) בשם מהר"י קולון. וכן פסקו הרמ"א והמהריק"ש שם.

Full Gilui Harosh

21. Responsa Haelef Lecha Shlomo, OC Siman 3 [R. Shlomo ben Yehuda Aharon Kluger, Rabbi of Brod for fifty years Poland, he was known for his staunch stand against the Reform movement., 1785-1869]

שאי בענין גלוי הראש ותמצית דבריו הוי לחלק בין ת"ח לאחר דדוקא הת"ח אסור לילך בגלוי הראש ולא אחר דבת"ח שייך הטעם דהשכינה על ראשו ולפענ"ד אין נראה כן דא"כ מחזי כיוהרא וגאווה וכל המתגאה דוחק רגלי השכינה וא"כ שוב השכינה מסתלקת הימנו ולמ"ל לכסות ראשו ובעיקר שורש הדבר אם כי כבר דשו בו רבים אעפ"כ לא אמנע מלחוות דעי גם אני בעזה"י דלדעתי יש חילוק בין גלוי כל הראש למקצת הראש דמה דאמרינן דלא ילך ד"א בגלוי הראש דמשמע פחות מד"א מותר היינו רק במקצת גלוי הראש בזה אסור רק ד"א תחת אויר השמים הא פחות מד"א מותר אבל בגלוי כל הראש אסור אף פחות מד"א וכן משאחז"ל בשבת קי"ח תיתי לי וכו' היינו נמי רק בגלוי מקצת הראש זה הוי רק מדת חסידות אבל כל הראש מדינא אסור וכן מ"ש במדרש גבי ק"ש דלא הטרחתי עליכם לקרות פרועי ראש הכונה נמי מקצת הראש דהנה ידוע דכוונת האדם עיקרו במוחו תליא מלתא וזה יעיד החוש שאם האדם מלובש איזה משא על המוח אזי כבד עליו לכונן כראוי בשכלו ואך אם יסיר המשא מעל מוחו יוכל לכונן דעתו יותר ולכך בק"ש דבעי כונה הוי ס"ד שיהיי קורא בגלוי הראש היינו המוח ומקצת הראש יהיי בגלוי שיוכל לכונן יותר לכך אמר דגם זה אינו מטריחם בזה אבל בגלוי כל הראש אסור מדינא ובזה יתיישבו כל המקומות הנראין כסותרין וכו':

22. Responsa Igros Moshe, OC I:1 [R. Moshe Feinstein, born in Russia and died in New York, 1895-1986]

אבל עכ"פ תמוה לומר בלא ראייה חדוש כזה שאף בכיסוי מקצת יהיה אסור, וגם הא משמע מהאחרונים דלא כדבריו, מהא דבטעם שאין מועיל הנחת היד על הראש להזכיר השם להמחבר /או"ח/ בס"י צ"א סעי' ד' וכן סובר הרמ"א /או"ח/ בס"י ע"ד סעי' ב' דלא כמהרש"ל דמתיר, הוא רק מטעם דאין הגוף יכול לכסות עצמו, ומטעם זה אם אחר מניח ידו על ראשו מותר לברך וכן כשממשיך הבית יד של הבגד על היד של עצמו הוי כיסוי כדאיתא בב"ח הובא בבאה"ט /או"ח/ סי' צ"א סק"ד עיין שם, והא היד אינה מכסה אלא מקצת הראש ומותר אף לברך למהרש"ל ולהחולקים עליו הוא רק ביד של עצמו והט"ז מודה למהרש"ל בס"י ח' גם לענין המדת חסידות לשיבה ולהלך ורק

לברכה אוסר, ומש"כ הט"ז /או"ח/ בסי' ע"ד סק"ב לענין שלא ישב או ילך בגילוי הראש באקראי קצת די בכיסוי ביד אין כוונתו שיהיה בזה האיסור דמדת חסידות אם הוא שלא באקראי, דלא מצינו חלוק לענין זה אלא בין ד' אמות לפחות ולא בין אקראי לשלא באקראי, אלא נקט בדהוה שבאקראי קצת מצוי זה. ונמצא שהוא כמפורש שאף לענין ברכה מותר גם בכיסוי מקצת וכ"ש לענין הליכה ד' אמות, ולכן דעת הגרש"ק היא שלא ככל האחרונים והוי דעתו דעת יחיד.

אך אף לדעת הגרש"ק נראה לע"ד שהוא רק בכיסוי פחות מרוב הראש דיסבור דרובו ככולו גם לדין זה וכשהרוב מגולה הוא כמגולה כולו אבל כשהרוב מכוסה גם לדידה ליכא שום זהירות. ובמחצה מצומצם כיון שהאיסור נאמר על ראש מגולה ומחצה אינו כרוב אין להחשיב זה מגולה ואין לאסור אף לדעתו. אבל אולי אף בזה חושש לאסור משום דא"א לצמצם וצריך שיהיה הרוב מכוסה ואף שגם באיסור דרבנן הא מקילין במחצה אף שא"א לצמצם כדמצינו בעירובין מ"מ אולי החמיר לחוש כיון שלענין ברכה והזכרת השם הוא לכבוד השם לא רצה להקל אף שהוא ספק איסור דרבנן, וממילא חש להחמיר גם בהליכה אף שהוא רק ממדת חסידות כדי שלא לחלוק ולכן אולי מצריך שיהיה הרוב מכוסה, ואיסור דחוק העכו"ם ודאי ליכא אף רק במיעוט מכוסה אם אך נחשב זה בעיני בני אדם לראש מכוסה.

ולכן למעשה הרוצה להחמיר ולחוש לדעת הגרש"ק צריך לכסות רוב ראשו שהוא ברוב הכובעים וביראמולקעס /ובכיפות/ הגדולים. אבל לדינא אין מחוייבין לחוש לדעתו כיון שהיא דעת יחיד ובפרט שהוא רק באיסור ממדת חסידות אף שעתה שכבר נהגו ישראל יש לדון בזה כעין איסור, משום שלא היה המנהג להחמיר יותר מהראוי לפי הגמ' והש"ע ולכן אם אך מכוסה באופן שנקרא שראשו מכוסה רשאים לילך ברחוב ואף לברך וכמו שעושים כן הרבה ואין להחשיבם ח"ו לקלים.

Lemaskana

23. Responsa Yechave Daas, IV:1

מכל מקום נראה שבכיסוי הראש בזמנינו יש טעם יותר ממדת חסידות, כי ידוע שזה דרכם של החפשים פורקי עול תורה ומצות ללכת בגילוי הראש, ויש היכר מיוחד בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, על ידי הכיפה שעל הראש, שהדתיים נוהרים ללכת תמיד בכיסוי ראש, והפכה הכפה שעל ראשם לסמל לאדם דתי, שמורא שמים עליו. ואם כן מי שהולך בגילוי ראש יש לחוש בו משום מראית העין שיחשדהו לפרק עול מלכות שמים מעליו. ואף על פי שיש קצת דתיים שבאו מחוץ לארץ ונהגו ללכת בגילוי הראש כמנהגם בחוץ לארץ, אינם אלא מיעוטא דמיעוטא. ולכן יש מקום לחוש בזה על כל פנים משום מראית העין, וכמו שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל. ונאמר ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם. והגם שאין בידינו להמציא איסורים מדעתנו, מכל מקום טעמא דמסתבר הוא לומר שיש בזה על כל פנים יותר ממדת חסידות, וכל שיש לו כיפה על הראש יצא מחשש מראית העין.

...

בסיכום : מותר מן הדין ללכת בכיפה קטנה שעל הראש אף על פי שאינה מכסה את רוב הראש, ובלבד שתהיה ניכרת ונראית מכל צדדי הראש מלפנים ומאחור. ובשעת קריאת שמע ותפלה, וכל שכן בברכת המזון, ראוי להקפיד לחבוש כובע, או לכל הפחות כיפה המכסה את רוב הראש. ולשומעים ינעם ועליהם תבוא ברכת טוב.

24. Alan Veingrad, former Jewish football player during recent interview on Jewish Pride Films

When I made the transformation with my family to Sabbath observance, I used to reach out to my dad, saying it's really not what you think it is just come for a Friday night dinner, come for a Kiddush, come to synagogue with me. When he came to synagogue with me and got an aliyah, he started to experience and feel what I was feeling. One day he said to me, son, I was so proud of you as a football player, and wearing the great Packers helmet, it gave me such a sense of pride to know that you've accomplished something so many have tried to accomplish.

But when you put on those Dallas Cowboys helmet and uniform, and flew me to Pasadena to watch the Cowboys win in Super bowl 27, it was the highlight of my life! But I want you to know something son, I'm more proud of you today with a yarmulke than I ever was with a football helmet on your head. And I said, dad, there are no words you can say greater than those.

